

Οι επιπτώσεις την οικονομικής κρίσης στον αμυντικό σχεδιασμό

Η «Εξυπνη Άμυνα» ως αντίδοτο στην στενότητα των πόρων

Το κείμενο αυτό αποτελεί προσαρμογή της ομιλίας του Α/ΓΕΕΘΑ, στρατηγού Μ. Κωσταράκου, στο 21ο Διεθνές Συμπόσιο της Ελληνικής Ένωσης για την Ατλαντική και Ευρωπαϊκή Συνεργασία (GAAEC).

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν δυσμενή αντίκτυπο σε όλο το φάσμα λειτουργίας των ενόπλων δυνάμεων των συμμαχικών χωρών. Ο αμυντικός προϋπολογισμός είναι ένα από τα κύρια συστατικά του κρατικού προϋπολογισμού και επομένως οι κυβερνήσεις είναι βέβαιο ότι θα μπουκ στον πειρασμό να χρησιμοποιήσουν την άμυνα ως μεταβλητή προσαρμογής, ειδικότερα δε υπό το πρίσμα της μη ύπαρξης απτής απειλής στα σύνορα των χωρών τους, όπως συμβαίνει σήμερα στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Πολλές από τις χώρες αυτές έχουν ήδη αποφασίσει και δημοσιοποιήσει την πρόθεσή τους να προβούν σε δραστικές μειώσεις των αμυντικών δαπανών τους. Από το 2008 η παγκόσμια οικονομία διανύει τη χειρότερη περιόδό της από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Σε αυτούς τους καιρούς της λιτότητας, κάθε ευρώ που εξοικονομείται, μετράει και, συνεπώς, οι απαιτήσεις επανιεραρχούνται. Και καθώς οι κυβερνήσεις βρίσκονται ενώπιον δύσκολων αποφάσεων για να ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους, οι αμυντικές δαπάνες είναι ένα από τα πρώτα θύματα της λιτότητας. Άμυνα και οικονομία είναι μεν έννοιες βαθιά συνυφασμένες, ωστόσο η προσέγγιση του σχεδιασμού της άμυνας με καθαρά οικονομικά κριτήρια προφανώς δεν συνεισφέρει στην κατανόηση και αποδοχή της αναγκαιότητας αλλά και της φύσης των αμυντικών απαιτήσεων. Άμυνα δεν είναι μόνο απόκτηση νέων μέσων, είναι κατά κύριο λόγο σχεδιασμός, οργάνωση και εκπαίδευση. Δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι η Άμυνα και η Οικονομία αποτελούν βασικούς πυλώνες της εθνικής ισχύος μιας χώρας. Συνεπώς, η σχέση οικονομίας και άμυνας είναι ένα γενικότερο ζήτημα πολιτικών επιλογών και στρατηγικών.

Κατά την Διάσκεψη Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Σικάγο (20-21 Μαΐου 2012) τέθηκε ως επιδίωξη η διασφάλιση του στόχου ότι η Συμμαχία θα έχει στη διάθεσή της όλες τις απαραίτητες δυνατότητες, ώστε να δύναται να εφαρμόσει το Στρατηγικό Δόγμα που υιοθετήθηκε ήδη από το 2010, δηλαδή να διαθέτει ένα συνεκτικό σύνολο αναπτύξιμων, διαλειτουργικών και υποστηρίξιμων δυνάμεων, κατάλληλα εκπαιδευμένων και εξοπλισμένων, ικανών να εκπληρώσουν το επίπεδο φιλοδοξίας του ΝΑΤΟ με χρονικό ορίζοντα το 2020: NATO Forces 2020. Στο πλαίσιο αυτό, ένα νέο σχέδιο ανέτειλε στα επιτελεία του ΝΑΤΟ: Η «Εξυπνη Άμυνα» και, ως συνήθως στο ΝΑΤΟ, ποντάραμε όλα τα λεφτά μας σ' αυτό. Τι

είναι όμως η «Εξυπνη Άμυνα»; Είναι μια έννοια και ένα σχέδιο που ενθαρρύνει τους Συμμάχους να συνεργασθούν για την ανάπτυξη, απόκτηση και διατήρηση των απαραίτητων στρατιωτικών δυνατοτήτων προς αντιμετώπιση των σημερινών προβλημάτων ασφαλείας, σύμφωνα με το Στρατηγικό Δόγμα του ΝΑΤΟ. Η πρωτοβουλία αυτή αναδεικνύει ένα νέο τρόπο σκέψης σχετικά με την απόκτηση των σύγχρονων αμυντικών δυνατοτήτων για την κάλυψη των αναγκών του ΝΑΤΟ κατά την επόμενη δεκαετία και πέραν αυτής. Το προσδοκώμενο αποτέλεσμα είναι ο καθορισμός των προτεραιοτήτων, ο συντονισμός των προσπαθειών κατά τον βέλτιστο τρόπο, η συγκέντρωση και η κοινή χρήση των δυνατοτήτων. Πιο αναλυτικά, οι πυλώνες της «Εξυπνης Άμυνας» έχουν ως εξής:

- **Ιεράρχηση.** Η ευθυγράμμιση των εθνικών προτεραιοτήτων με αυτές του ΝΑΤΟ αποτελεί μια πρόκληση εδώ και μερικά χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, η έξυπνη άμυνα αποτελεί μια ευκαιρία για την επίτευξη μιας ταυτόχρονης κάλυψης των απαιτήσεων και στα δύο αυτά επίπεδα, κατά τρόπο οικονομικά αποδεκτό.

- **Στοχευμένη Εξειδίκευση.** Υπό το βάρος των συρρικνούμενων προϋπολογισμών, τα κράτη λαμβάνουν μονομερείς αποφάσεις για να μειώσουν ή ακόμη και να αποσύρουν ορισμένες δυνατότητες από το οπλοστάσιό τους. Ως αποτέλεσμα, το φορτίο της διατήρησης των δυνατοτήτων αυτών σε ΝΑΤΟϊκό πλαίσιο, επιμερίζεται στα υπόλοιπα κράτη. Το ΝΑΤΟ θα πρέπει να ενθαρρύνει την εξειδίκευση «μέσω σχεδιασμού», έτσι ώστε τα μέλη του αφενός να επικεντρωθούν στην περαιτέρω ανάπτυξη των σημείων υπεροχής τους και αφετέρου να συμφωνήσουν να συντονίζουν τις περικοπές των αμυντικών προϋπολογισμών τους και τις όποιες μείζονες αναθεωρήσεις του αμυντικού τους σχεδιασμού με τους λοιπούς Συμμάχους, διατηρώντας βέβαια στο αέριο τα εθνικά δικαιώματα ως προς την εθνική τους κυριαρχία και τη λήψη τελικών αποφάσεων.

- **Συνεργασία.** Ενεργώντας από κοινού, τα κράτη μπορούν να έχουν πρόσβαση σε δυνατότητες που δεν θα μπορούσαν, από οικονομική άποψη, να αναπτύξουν ξεχωριστά, επιτυγχάνοντας έτσι οικονομίες κλίμακας. Η συνεργασία μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως, ανάπτυξη πολυεθνικών δυνατοτήτων από μια μικρή ομάδα χωρών με επικεφαλής ένα κράτος-μέλος, ή μέσω συμφωνημένης στρατηγικής με κριτήρια εγγύτητας, όπως για παράδειγμα τη γεωγραφία, τη νοοτροπία ή τους κοινούς εξοπλισμούς.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να αναφερθώ συνοπτικά στον μηχανισμό της «Εξυπνης Άμυνας», η οποία σημειωτέον αποτελεί προσωπική πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του ΝΑΤΟ, Άντερς Φογκ Ράσμουσεν.

Ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ, έχει ορίσει τον στρατηγό Jean-Paul Palomeros, Ανώτατο Συμμαχικό Διοικητή Μετασχηματισμού (SACT), καθώς και τον αναπληρωτή Γενικό Γραμματέα, πρέσβη Alexander Vershbow, ως ειδικούς εκπροσώπους για την «Εξυπνη Άμυνα». Ο μεν αναπληρωτής ΓΓ προωθεί το θεωρητικό επίπεδο της πρωτοβουλίας, ενώ ο SACT έχει επιφορτισθεί με την

προώθηση υλοποίησης της πρωτοβουλίας σε πρακτικό και καθημερινό επίπεδο, όπως:

- Προσέλκυση όσο το δυνατόν περισσότερων κρατών μελών στα διάφορα προγράμματα.
- Εναρμονισμό των προγραμμάτων επί των αναγνωρισμένων ελλείψεων της Συμμαχίας.
- Ενθάρρυνση για ανάληψη ευθυνών ανάπτυξης (lead responsibilities).
- Συνεργασία με την ΕΕ αλλά και λοιπούς εταίρους προς αλληλοσυμπλήρωση καθώς και αποφυγή άσκοπων επικαλύψεων κλπ.

Ως εκ τούτου, οι εν λόγω εκπρόσωποι και κυρίως ο SACT έχουν επισκεφθεί πολλές πρωτεύουσες προκειμένου να εξασφαλίσουν την απαραίτητη εθνική υποστήριξη από τους συμμάχους.

- Ο συντονισμός με τους εταίρους. Το NATO και η ΕΕ αντιμετωπίζουν μια παρόμοια πρόκληση: να συμφιλιώσουν τον επείγοντα χαρακτήρα των αμυντικών περιοχών με μια σύγχρονα σχεδιασμένη άμυνα. Το NATO και η ΕΕ, ιδίως δε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, εργάζονται από κοινού ώστε να αποφευχθούν οι επικαλύψεις και επομένως οι σπατάλες πόρων. Η ΕΕ έχει προωθήσει μια παράλληλη πρωτοβουλία με την επωνυμία «Pooling & Sharing» για την εξοικονόμηση πόρων από την άμυνα. Συγκεκριμένα πεδία συνεργασίας έχουν ήδη εντοπιστεί, ιδίως για την αντιμετώπιση των αυτοσχέδιων εκρηκτικών μηχανισμών, την προστασία έναντι χημικών, βιολογικών και πυρηνικών ουσιών και την υγειονομική υποστήριξη. Πέραν αυτών, η «Εξυπνη Άμυνα» προϋποθέτει επίσης καινοτόμο πολυεθνική συνεργασία με τη βιομηχανία. Οι βιομηχανικοί εταίροι είναι στρατηγικοί συνεργάτες του NATO σε αυτό το εγχείρημα.

Η ΕΞΥΠΝΗ ΑΜΥΝΑ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ

Ποιος είναι όμως ο ορίζοντας της «Εξυπνης Άμυνας»; Όπως προαναφέρθηκε, στη Σύνοδο Κορυφής του Σικάγο η «Εξυπνη Άμυνα» αναδείχθηκε ως μια πρωτοβουλία με μακρόπνοο ορίζοντα. Στη σύνοδο αυτή, οι ηγέτες των κρατών μελών του NATO συμφώνησαν να αγκαλιάσουν αυτή την πρωτοβουλία ως αλλαγή προοπτικής για να διασφαλιστεί ότι η Συμμαχία μπορεί να ενσαρκώσει το όραμά της: NATO Forces 2020. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων ενέκριναν ένα συγκεκριμένο πακέτο πολυεθνικών σχεδίων, περιλαμβανομένων και αυτών για καλύτερη προστασία των δυνάμεων του NATO, καλύτερη επιτήρηση και ρεαλιστικότερη εκπαίδευση. Τα σχέδια αυτά, υλοποιούμενα, θα προσφέρουν βελτιωμένη επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα, οικονομίες κλίμακας, και στενότερη διασύνδεση μεταξύ των δυνάμεων του NATO. Θα παρέχουν, επίσης, την εμπειρία για την ανάπτυξη περισσότερων τέτοιων σχεδίων σε μακροπρόθεσμη βάση. Ας δούμε, όμως, τις πιο απτές πτυχές της πρωτοβουλίας.

Τα πολυεθνικά σχέδια είναι ένας νέος τρόπος συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών του NATO. Καθώς οι αμυντικοί προϋπολογισμοί βρίσκονται υπό πίεση, η «Εξυπνη Άμυνα» προσδίδει ανανεωμένη έμφαση στην πολυεθνική συνεργασία,

προκειμένου να αποκτηθεί και διατηρηθεί το απολαμβανόμενο επίπεδο ασφάλειας σε μια περίοδο οικονομικής λιτότητας. Ωστόσο, είναι προφανές ότι, όταν μια σειρά από χώρες πρόκειται να αποκτήσουν πρόσβαση σε αμυντικές δυνατότητες άλλων χωρών, τότε προδήλως ανακύπτουν ζητήματα διατήρησης εθνικής κυριαρχίας. Παρά ταύτα, θέλω να υπογραμμίσω ότι η «Εξυπνη Άμυνα» είναι κατά κανόνα συνεργασία, δηλαδή να βοηθήσει ο ένας σύμμαχος τον άλλο, χωρίς τριβές στα θέματα των εθνικών συμφερόντων. Τα συνεργαζόμενα κράτη θα είναι σε θέση να αποκτήσουν δυνατότητες που επί του παρόντος δεν μπορούν να αποκτήσουν μεμονωμένα, εξαιτίας του οικονομικού κόστους. Η «Εξυπνη Άμυνα» αναμένεται να εξασφαλίσει ότι η οικονομική κρίση δεν θα εξελιχθεί σε κρίση της άμυνας, θυσιάζοντας στο βωμό της οικονομικής ανάκαμψης την ασφάλεια των αρχών επί των οποίων δομήθηκαν οι Δυτικές κοινωνίες.

Τελικά τι είναι με απλά λόγια η «Εξυπνη Άμυνα»; Είναι να έχω κρατήσει για τον εαυτό μου κάποιες αμυντικές δυνατότητες π.χ. τις φρεγάτες και να δανειζομαι από το γείτονα μου άλλες δυνατότητες που έχει αυτός και δεν έχω εγώ π.χ. τα υποβρύχια για να οργανώσω μια πλήρη ναυτική επιχείρηση. Δεν είναι, όμως, όλα τα ζητήματα της «Εξυπνης Άμυνας» τόσο εύκολα.

Υπάρχουν σήμερα 156 πολυεθνικά σχέδια «Εξυπνης Άμυνας» εκ των οποίων 24 βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο ωρίμανσης. Τα σχέδια αυτά θα χρηματοδοτηθούν από τις συμμετέχουσες χώρες. Ενδεικτικά και μόνο, αναφέρονται τα ακόλουθα, ιδιαίτερου εθνικού ενδιαφέροντος:

- **Εικονικά (Immersive) Περιβάλλοντα Εκπαίδευσης.** Το σχέδιο αυτό θα δώσει τη δυνατότητα στα κράτη να επιμερίσουν το κόστος ανάπτυξης και χρήσης προηγμένων συστημάτων πληροφορικής για τη ρεαλιστική προσομοίωση του περιβάλλοντος δράσης, προς αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης όλων των κλάδων. Η Ελλάδα εξετάζει το ενδεχόμενο συμμετοχής της σε αυτό το σχέδιο στο πλαίσιο του Εθνικού Αμυντικού Σχεδιασμού.

- **Ανάπτυξη Υπηρεσιών Πληροφοριών Υπολογιστών E-Learning (Κέντρα Εκπαίδευσης Δικτύων).** Το σχέδιο αυτό θα βοηθήσει τα κράτη να αναπτύξουν το προσωπικό για το σχεδιασμό, εγκατάσταση και συντήρηση δικτύων ηλεκτρονικών υπολογιστών μέσω των εθνικών ιδρυμάτων «Ατομική Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικά Προγράμματα». Το έργο αυτό θα παρέχει πιο αποτελεσματική, αποδοτική και προσιτή εκπαίδευση για το προσωπικό που υπηρετεί σε εκπαιδευτικά ιδρύματα του ΝΑΤΟ με τον συνεργασμό των απαιτήσεων εκπαίδευσης του ΝΑΤΟ και των διαφόρων εθνικών ιδρυμάτων κατάρτισης, μέσω της χρήσης διαδικτυακών εργαλείων. Η Ελλάδα εξετάζει το ενδεχόμενο συμμετοχής της σε αυτό το έργο στο πλαίσιο του Εθνικού Αμυντικού Σχεδιασμού.

- **Αναπτύξιμες Αεροπορικές Βάσεις.** Το σχέδιο αυτό αφορά στην απόκτηση δυνατότητας δημιουργίας αεροπορικής βάσης για την υποστήριξη επιχειρήσεων. Θα χρησιμοποιηθούν δυνατότητες διαθέσιμες σε διάφορα κράτη. Η Ελλάδα

εξετάζει το ενδεχόμενο συμμετοχής της σε αυτό το έργο στο πλαίσιο του Εθνικού Αμυντικού Σχεδιασμού.

Πέραν των ανωτέρω, η πρωτοβουλία «Εξυπνη Άμυνα» έχει ήδη προσδώσει δυναμική σε διάφορα προγράμματα στρατηγικού επιπέδου, στα οποία αναφέρομαι ευθύς αμέσως.

- Αντιπυραυλική Άμυνα του NATO. Στη Σύνοδο Κορυφής της Λισαβόνας τον Νοέμβριο του 2010, οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων αποφάσισαν να αναπτύξουν τη δυνατότητα αντιβαλλιστικής προστασίας στην Ευρώπη. Μέσω της πολυεθνικής συνεργασίας, οι Σύμμαχοι δύνανται να επιτύχουν μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη προστασία έναντι βαλλιστικών πυραύλων από ό, τι οποιοσδήποτε Σύμμαχος θα μπορούσε να επιτύχει μόνος του. Οι Ηνωμένες Πολιτείες παρέχουν το μεγαλύτερο μέρος των μέσων σε αυτό το στάδιο. Αρχιετοί Ευρωπαίοι Σύμμαχοι συμφώνησαν να φιλοξενήσουν τμήματα του συστήματος των ΗΠΑ στο έδαφός τους. Ευρωπαϊκές χώρες -μεταξύ αυτών και η Ελλάδα- θα παρέχουν επίσης συμπληρωματικά στοιχεία του συστήματος, όπως συστοιχίες πυραύλων Patriot και ραντάρ επί πλοίων φορέων. Το NATO, στο σύνολό του, παρέχει το δίκτυο επικοινωνιών και την πυραυλική διοίκηση άμυνας με έδρα στο Ramstein (Γερμανία).

- Πρόγραμμα Επιτήρησης Εδάφους. 13 Σύμμαχοι συνεργάζονται για να αναπτύξουν μια δυνατότητα προς όφελος του συνόλου της Συμμαχίας. Πρόκειται για ένα σύστημα που θα χρησιμοποιεί μη επανδρωμένα αεροσκάφη με εξελιγμένα συστήματα ραντάρ για την παροχή εικόνας των τεκταινομένων επί του εδάφους από μεγάλο υψόμετρο. Κανένα κράτος της Ευρώπης δεν μπορεί να αντέξει οικονομικά την ανάπτυξη μιας τέτοιας δυνατότητας σε εθνικό πλαίσιο. Το σύστημα αναμένεται να τεθεί στη διάθεση της Συμμαχίας στο χρονικό διάστημα 2015-2017.

- Επιτήρηση Εναέριου Χώρου NATO. Με βάση την εμπειρία του NATO και των χωρών της Βαλτικής, οι Σύμμαχοι θα προωθήσουν την αεροπορική επιτήρηση σε περιφερειακή βάση. Η συνεργασία στον τομέα αυτό προσφέρει ένα απτό παράδειγμα αλληλεγγύης της Συμμαχίας μέσω της αποφυγής επιπλέον αμυντικής δαπάνης για την απόκτηση δυνατοτήτων που είναι ήδη σε επάρκεια στη Συμμαχία. Επιτρέπει την επίτευξη οικονομικών κλίμακας μέσω της συγκέντρωσης και κοινής χρήσης των υφιστάμενων ή μελλοντικών αεροπορικών μέσων. Η προσέγγιση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για τους Συμμάχους που αντιμετωπίζουν προβλήματα με την αντικατάσταση των γερασμένων αεροσκαφών κατά την επόμενη δεκαετία. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελληνική Πολεμική Αεροπορία μαζί με την ιταλική έχουν αναλάβει από κοινού την επιτήρηση του αλβανικού εναέριου χώρου.

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να επισημάνω ότι η πρωτοβουλία της «Εξυπνης Άμυνας» έρχεται να εκμεταλλευθεί τις ήδη υπάρχουσες συνεργασίες και να κτίσει πάνω σε ήδη αποκτηθείσες εμπειρίες. Τα ακόλουθα παραδείγματα μακροχρόνιων

πολυεθνικών συνεργασιών αποτελούν τη βάση και το έναυσμα της ανάπτυξης παρομοίων πρωτοβουλιών σε διευρυμένο, πλέον, πλαίσιο:

- Αεροπορική επιτήρηση στις χώρες της Βαλτικής. Συμμαχικές χώρες αναλαμβάνουν εις περιτροπής την επιτήρηση του εναερίου χώρου των κρατών της Βαλτικής σε καιρό ειρήνης. Με αυτόν τον τρόπο, οι Σύμμαχοι στη Βαλτική δεν χρειάζεται να δαπανήσουν χρήματα για απόκτηση μαχητικών αεροσκαφών και μπορούν να διοχετεύσουν τους σχετικούς πόρους στην ανάπτυξη άλλων δυνατοτήτων, για την υποστήριξη των επιχειρήσεων του ΝΑΤΟ.
- Δυνατότητα στρατηγικών αερομεταφορών. Η πρωτοβουλία αυτή έχει συγκεντρώσει 10 χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ και 2 κράτη-εταίρους σε μια κοινοπραξία για την προμήθεια και διαχείριση αεροσκαφών στρατηγικών μεταφορών C-17. Με τον τρόπο αυτό, τα συμμετέχοντα κράτη έχουν αποκτήσει μια σημαντική δυνατότητα που δεν θα μπορούσαν να επιτύχουν μεμονωμένα.
- Ενδιάμεση Λύση Στρατηγικών Αερομεταφορών (SALIS). Πρόκειται για μια πολυεθνική κοινοπραξία αποτελούμενη από 14 χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ και 2 κράτη-εταίρους η οποία συγκεντρώνει πόρους για τη ναύλωση ειδικών αεροσκαφών που προσφέρουν στη Συμμαχία τη δυνατότητα να μεταφέρει βαρύ εξοπλισμό από αέρος σε όλο τον κόσμο. Η κοινοπραξία ναυλώνει αεροσκάφη Antonov An-124-100 τα οποία είναι σε θέση να μεταφέρουν «υπερμεγέθη» (ασυνήθιστα μεγάλα) φορτία.
- AWACS. Το ΝΑΤΟ λειτουργεί ένα στόλο από δεκαεπτά αεροσκάφη Boeing E-3A, με Αερομεταφερόμενο Σύστημα Προειδοποίησης και Ελέγχου (AWACS), τα οποία παρέχουν στη Συμμαχία ένα άμεσα διαθέσιμο αερομεταφερόμενο σύστημα διοίκησης και ελέγχου, εναέριας και θαλάσσιας επιτήρησης καθώς και διαχείρισης της εναέριας μάχης.

Ποιό είναι λοιπόν το πρόβλημα; (αν υπάρχει...)

Καταρχήν η «Εξυπνη Άμυνα» αφορά το ΝΑΤΟ σαν σύνολο.

Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερθέντων, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι το ΝΑΤΟ έχει δικαίως χαρακτηριστεί ως συντονιστής μεταξύ των κρατών, βοηθώντας τα να κτίσουν ένα πλήρες φάσμα δυνατοτήτων όχι για τον εαυτό τους ή για την εθνική τους ισχύ αλλά για τη Συμμαχία.

Είναι βέβαιο ότι η ιδέα της ανάπτυξης μιας συγκεκριμένης και μόνον δυνατότητας, πιθανόν να στερήσει από κάποια χώρα την αυτονομία της ως προς τη δυνατότητα ανάληψης στρατιωτικών επιχειρήσεων μεμονωμένα. Και τι σημαίνει αυτό; Ότι αν κινδυνέψουν τα συμφέροντα της χώρας και απαιτηθεί η προβολή ισχύος θα τη ζητήσουμε από το γείτονα; Και αν την ζητήσουμε, αυτός θα μας την δώσει; Και αν είναι αυτός ο αντίπαλος; Ποια κυβέρνηση θα αναθέσει την εθνική της ακεραιότητα στα χέρια των γειτόνων της; Πιθανόν πολλές αλλά σίγουρα όχι όλες. Τα κράτη δεν είναι πλέον πρόθυμα να εμπλακούν σε παρατεταμένες επιχειρήσεις σε απομακρυσμένες περιοχές για την προώθηση των συμφερόντων άλλων κρατών. Η ευρωπαϊκή ή δυτική ολοκλήρωση και συνείδηση

δεν έχει φτάσει στο σημείο αυτό. Τελικά, ποια στρατιωτική ηγεσία θα αναφέρει στην κυβέρνησή της ότι για να υπερασπισθεί τα εθνικά συμφέροντα πρέπει να ζητηθεί η αεροπορία του γείτονα;

Αρκετά με τον εθνοκεντρικό σκεπτικισμό, όμως. Ας δούμε πρακτικά τα οικονομικά προβλήματα. Η «Εξυπνη Άμυνα» θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια ευκαιρία να κάνουμε περισσότερα μαζί και όχι ως δικαιολογία για να κάνουμε λιγότερα ατομικά. Ένα πρόσθετο αδύνατο σημείο της λογικής «ανταλλαγής» δυνατοτήτων είναι το γεγονός ότι η κρίση φαίνεται να επιβάλλει τον εξορθολογισμό της αμυντικής πολιτικής. Το οικονομικό κόστος, σε συνδυασμό με τη δυσκολία εξασφάλισης υποστήριξης των στρατιωτικών επεμβάσεων σε πολιτικό, κοινωνικό και επικοινωνιακό επίπεδο, φαίνεται να επανακαθορίζει τα όρια μεταξύ των ζωτικών και των μειζόνων συμφερόντων των συμμαχικών Ευρωπαϊκών χωρών. Όμως, με πρακτικούς όρους η «Εξυπνη Άμυνα» κινδυνεύει να γίνει το απόλυτο «άλλοθι» στα χέρια των κυβερνήσεων για τη μείωση των αμυντικών δαπανών. Πάντα υπάρχουν γείτονες που κατά τη γνώμη κάποιων θα μας προστατεύσουν. Άρα γιατί να ξοδέψουμε εμείς; Αυτό είναι και το κρίσιμο σημείο. Η «Εξυπνη Άμυνα» θα πάψει να υφίσταται σαν αντίληψη όταν αυτή χρησιμοποιηθεί από κάποια κράτη για να μειώσουν ή και μηδενίσουν τις αμυντικές τους δαπάνες, εκμεταλλευόμενα μεγαλύτερα κράτη που θα διατηρήσουν το πλήρες ή το μεγαλύτερο μέρος του φάσματος των στρατιωτικών δυνατοτήτων.

ΕΞΥΠΝΗ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

Και η Ελλάδα; Η δέσμευση σε θέματα «Εξυπνης Άμυνας» είναι μια πρόκληση για την Ελλάδα. Παρά το ότι ορισμένοι θεωρούν τα μέτρα λιτότητας και περικοπών του προϋπολογισμού ως μονόδρομο, είναι ανάγκη να γίνει κατανοητό ότι η «Εξυπνη Άμυνα» δεν σημαίνει περικοπές δαπανών, αλλά διαχείριση των διαθέσιμων κονδυλίων με τρόπο πιο αποτελεσματικό, συντονισμένο και ισορροπημένο, μέσα από κοινά αποδεικτές, διαφανείς και εφαρμοσμένες διαδικασίες και πρότυπα, όπως το σύστημα Εθνικού Αμυντικού Σχεδιασμού καθώς και η Διαδικασία Αμυντικού Σχεδιασμού του ΝΑΤΟ (NDPP).

Η Ελλάδα συνεχίζει να επενδύει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά επί του ΑΕΠ -σε σύγκριση με τους λοιπούς συμμάχους- σε ότι αφορά τις αμυντικές δαπάνες. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη σύγχρονη μορφή του ευρέος φάσματος απειλών και προκλήσεων ασφαλείας που αντιμετωπίζει. Αναμφίβολα, χωρίς αυτές τις απειλές και προκλήσεις ασφαλείας, οι δαπάνες για την άμυνα θα ήταν μικρότερες. Ως εκ τούτου, αν και οι δαπάνες για την έξυπνη άμυνα προσπαθούν να αποφέρουν οφέλη σε μακροπρόθεσμη βάση, είναι δύσκολο για τους φορολογούμενους να δουν και να αξιολογήσουν τα πλεονεκτήματα άμεσα. Τα καλά νέα είναι ότι μας ενδιαφέρει να μάθουμε περισσότερα για την «Εξυπνη Άμυνα». Πριν από λίγες εβδομάδες, αναδείξαμε το θέμα εδώ στην Αθήνα μέσω της επίσημης οδού και των διαδικασιών της Συμμαχίας και τώρα εξετάζουμε τις επιλογές μας σε αυτό το, πράγματι, ιδιαίτερα περιορισμένων πόρων περιβάλλον. Δυστυχώς, σε μια εποχή

που χαρακτηρίζεται από μέτρα λιτότητας και κοινωνικές αλλαγές, ζητήματα όπως η «Εξυπνη Άμυνα» μπορούν να ειληφθούν από την κοινωνία ως δευτερεύοντα ζητήματα προβληματισμού. Όσο όμως υπάρχουν περιφερειακά προβλήματα, τα θέματα ασφάλειας και η έξυπνη άμυνα έναντι αυτών θα αναδεικνύονται όλο και περισσότερο.

Οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις πρέπει να συνεχίσουν να μετατρέπουν τις δυνατότητες που τους εξασφαλίζει από το υστέρημά του ο Ελληνικός λαός, σε επιλογές που παρέχουν στην κυβέρνηση προκειμένου αυτή να ασκήσει την εθνική εξωτερική πολιτική. Και, δυστυχώς, η ύπαρξη επιλογών προϋποθέτει την ύπαρξη δυνατοτήτων. Τουλάχιστον των κυριότερων και σπουδαιότερων από αυτές.

Η εμπειρία του παρελθόντος πάνω σε διάφορα προγράμματα στρατηγικού επιπέδου αλλά και οι συνεχιζόμενες μακροχρόνιες πολυεθνικές συνεργασίες, καταδεικνύουν ότι η πρωτοβουλία της «Εξυπνης Άμυνας» δεν είναι μια απολύτως νέα πρωτοβουλία. Η αντίληψη της «Εξυπνης Άμυνας» επιχειρεί αφενός να εκμεταλλευθεί τις ήδη υπάρχουσες πολυεθνικές συνεργασίες και εμπειρίες και αφετέρου να ενθαρρύνει μια νοοτροπία, προσαρμοσμένη στις δύσκολες – από οικονομικής άποψης – περιστάσεις της εποχής μας, όπου οι αμυντικοί προϋπολογισμοί των συμμάχων περιορίζονται συνεχώς, ώστε, παρά τούτο, η Συμμαχία να ενσαρκώσει το όραμα «NATO Forces 2020». Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν πρέπει να καταλήξει σε άλλοθι για μια άφρονα μείωση των αμυντικών δαπανών.

Σε ότι αφορά τη χώρα μας, είναι διαπιστωμένο ότι χρειαζόμαστε ένοπλες δυνάμεις με πολλαπλές δυνατότητες έτοιμες να αντιμετωπίσουν τις απειλές και προκλήσεις ασφαλείας τόσο του παρόντος όσο και του μέλλοντος και να παρέξουν στην κυβέρνηση τις επιλογές που πρέπει να έχει για να ασκήσει την κατάλληλη εθνική εξωτερική πολιτική. Το ΓΕΕΘΑ εφαρμόζοντας την πολιτική του υπουργείου Εθνικής Άμυνας φρονεί ότι η επιτυχία της «Εξυπνης Άμυνας» στη χώρα μας περνά από την αρχή ότι για το ορατό τουλάχιστον μέλλον, η Ελλάδα χρειάζεται να ιεραρχήσει, να αναπτύξει, να αποκτήσει και να διατηρήσει το κατάλληλο φάσμα των στρατιωτικών δυνατοτήτων για την ικανοποίηση των εθνικών μας αναγκών και τη συνεισφορά μας στη συλλογική προσπάθεια της Συμμαχίας.

Πηγή

<http://foreignaffairs.gr/print/69263?page=show>